

Ненад Милошевић

ОПЕВАТИ ЈУЛ

РАСКОРЕЊИВАЊЕ

Умиру моји блиски рођаци. У жудњи за слободом заборављамо туђе животе, драге ликове из детињства, браћу и сестре. И када у мени поново оживе слике из њихових живота, на питање има ли правде на земљи, одговарам – нема. И где сам тада, у ком времену док размишљам о везама с прошлошћу, стварима које сам хтео да оставим иза себе, градећи свој дворцац, кнежевину врлина и лепоте.

ПРВА СТРАНА, ПРВА РЕЧЕНИЦА

У добро написаном роману или причи не би требало да нас одбије ниједна реченица, а нарочито не прва реченица, или реченице на првој страни. Многе романи сам оставио непрочитаним због неке реченице на првој страни.

Али зашто неким писцима праштамо лоше реченице а неким не. Песници су често лоши приповедачи вероватно због немоћи да напишу просте реченице које не узносе читаоца, али које су неопходне.

ДРЖАВНА ЗАШТИТА

Мислио сам да су ти људи што су долазили у редакцију Књижевних новина и покретали тешке политичке теме полициј-

ски провокатори а после када се све слегло видео сам да су то само непристојне будале, али које су и такве имали неку везу са старим режимом, неку врсту заштите коју ја нисам уживао.

И та обмањивачка и митоманска страна у одсуству и моралних и законских санкција још увек је права страна, страна која уцењује државну власт, власт, која ту страну штити, под изговором да су сви грађани за државу исти.

СТАТУС И СЛОБОДА ПИСЦА

Многи писци компромитовали су се током деведесетих пристајући уз инсталирани и наметнути национализам. Они су се понашали онако како се од њих очекује, а не онако како мисле и осећају.

Жеља за друштвеним статусом, који се бављењем књижевношћу стицао, превагнула је над независношћу и слободом писца.

ОЦЕЊИВАЊЕ ПОЕЗИЈЕ

Истина је да се данас поезија истовремено прениско и превисоко оцењује. Од прилике до прилике. То нам само говори да време у коме живимо тешко прихвата њену конкретну истинитост. Данас, и поред добре воље, не можемо осећати ону радост коју је на почетку овог века осећао Аполинер или футуристи опчињени техником и брзином.

Затечени смо могућношћу рекомбиновања сегмената прошлости, слободог нелинеарног захватања у историју, могућношћу бирања традиције, бирања истине, дискурса, утопија. То је идеална ситуација за романописца и сценаристу, али да ли је и за песника идеална? Песник је одувек био у таквој ситуацији.

ДИСКОНТИНУИТЕТ

Највећи дисконтинуитет српска култура, па и поезија доживела је 1945. године. На неки начин после рата српска поезија је изгубила тон. Као да је нешто велико изостављено из поезије. Мислим да је то у ствари веома комплексно осећање трагизма које једноставно није смело бити тематизовано на одговарајући начин.

ОПЕВАТИ ЈУЛ

Не знам зашто нисам могао да поверујем да су два српска песника које познајем, па и ценим, током деведесетих били чланови ЈУЛ-а. Неколико људи ми је то рекло. Када се сетим атмосфере која је владала док сам разговарао с тим људима, одбијам да поверујем и не желим да истражујем. Али, то питање јесу ли или нису били чланови остаје да лебди као демон, и понекад се јавља као нешто што је могуће и опевати, то – праштање песницима.

ДРАИНАЦ

Када смо се нашли испред Драинчеве куће, после митинга поезије уз печење, ракију и пиво, један ми је мештанин рекао како је кућа у којој се Драинац заиста родио и живео била нешто ниже, али да ју је неко срушио, пре него што су људи схватили какав је песник Раде био.

Стајао сам са Звонком Карановићем ослоњен о нову тарабу и испијао Драинчеву ракију на тридесет и пет степени, док је конферансије (и сценариста) прозивао. Слушали смо разне клетве, али то је било забавно. Хонораре су исплаћивали иза Драинчеве кућице где је стајао спакован разглас, кеш на руке.

Дошао сам и вратио се црном лимузином. Упознао сам правог песника кога нисам знао, који има потпуно другачије поимање поезије од мене. Извесни Миљурко Вукадиновић, дивни анархиста у поезији, гробар лирике, значи директан противник. Наручивао сам му песме у хотелском ресторану и он их је писао и то су зачудо биле лепше песме од многих које се данас у најбољим часописима објављују.

КОМПРОМИС

Неки писац прави компромисе ради друштвене моћи, и његова жеља и јесте моћ, мада се то може рећи за сваког писца. Критичар на кога мислим је улез или у корпусу модерне књижевности или у корпусу традиционалне књижевности. Заправо не припадам интерпретативној заједници којој сам мислио да припадам. Напустили смо једни друге, растали се, издали једни друге. Сам сам, свако ко пише сам је.

ТИ КОЈИ ПИШЕШ

Ако песник или писац доживљава екстазе док пише онда не би требало да мисли како би то доживели претече у језику на којем пише. Они то одобравају.

Ма колико био стар, онај ко пише мора веровати у плодове које ће му будућност донети. То не мора неизоставно бити слава, али то мора бити слагање, одобравање, уздаси који ће изазвати будуће уздахе.

ПИСЦИ, ПЕСНИЦИ ДЕВЕДЕСЕТИХ

Доста сам времена провео дружећи се са песницима и писцима који су добили станове од државе, како се то каже. То ми је увек изгледало фантастично. Они су били означени у утопији, планирани. Сада их ММФ и Светска банка бришу из плана и терају заједно с нама, који смо се појавили деведесетих, на тржиште, да се изгубимо у магли као гуске.

ПРЕДНОСТ

Писци и песници који су почели да објављују књиге деведесетих присуствовали су друштвеној деградацији писца и књижевности. Ово искуство разликује ове писце од писаца из постсоцијализма. То је њихова највећа предност, која се мора, што није једноставно – искористити.

МЛАДИ ПЕСНИЦИ И ГРАЂАНСКИ ПРОТЕСТИ

Једном смо се, док су трајали протести у градовима Србије, скупили у стану једног песника на Доћолу. Повод је била нека књига или награда, не могу сада да се сетим. Ту је било око пет, шест млађих песника, који су данас ако не најбољи онда свакако најнаграђиванији песници, као и неколико старијих познатих песника. Када се повео разговор о опозицији и протестима одједном сам схватио како сам ја једини на страни Вука, Зорана и Весне.

Да ли су ти млађи песници били под утицајем једног старијег песника који није подржавао постојећу опозицију, или су заиста говорили у складу са својим уверењима никада нисам сазнао, али та горчина и нелагодност опседају ме и данас.

УТОПИЈА

Најнижа тачка до које једна заједница може да стигне је исте тачка губитка утопије, односно наде и вере да ће наши кумулисани напори у будућности резултирати неком освојеном, практичном и видљивом срећом.

Жанлу Сиф: *Herper's Bazar*, 1963.